

גמ' סנהדרין (כא:) - מצות כתיבת ספר תורה

רב דניאל שטיין

א. גמ' מנחות (ל.) - וא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק, כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני, אמר רב ששת אם הגיה אפ"ל אות אחת מעלה עליו כאילו כתבו. [פרש"י - כחוטף מצוה, ומצוה עבד אבל אי כתב הוה מצוה יתירה טפי].

ב. רמ"א (יו"ד סי' ע"ר סע' א') - שכר לו סופר לכתוב לו ספר תורה, או שקנאו והוא היה מוטעה והגיהו, הרי זה כאלו כתבו, אבל לקחו כך ולא הגיה בו דבר, הוי כחוטף מצוה מן השוק ואינו יוצא בזה. [ל"ת (שק"ט) - והגר"א זצ"ל פסק כדעת רש"י דיוצא בזה].

ג. רא"ש מנחות (הל' ספר תורה סי' א') - אבל האידנא שכותבין ס"ת ומניחין אותו בבתי כנסיות לקרות בו ברבים מצות עשה היא על כל איש מישראל אשר ידו משגת לכתוב חומשי התורה ומשנה וגמרא ופירושי' להגות בהן הוא ובניו. כי מצות כתיבת התורה היא ללמוד בה כדכתיב ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם. וע"י הגמרא והפ"ל ידע פ"ל המצות והדינים על בוריים לכן הם הם הספרים שאדם מצווה לכתבם וגם לא למכרם אם לא ללמוד תורה ולישא אשה.

ד. רמ"א (או"ח סי' קמ"ג סע' ד') - והא דמוציאין אחר, דוקא שנמצא טעות גמור, אבל משום חסירות ויתרות אין להוציא אחר, שאין ספרי תורה שלנו מדוייקים כל כך שנאמר שהאחרת יהיה יותר כשר.

ה. פתחי תשובה (יו"ד סע' ע"ר ס"ק ג') - עיין בספר תורת חיים בסנהדרין דף כ"א שכתב ונראה דיחיד הכותב ס"ת לעצמו ונתנה לבהכ"נ לקרות בה בצבור ומקדישה לאו שפיר עביד דכיון שמקדישה הרי היא של הקדש ולא שלו היא ואינו יוצא בה י"ח וליכא למימר דבכתיבה לחוד תליא מלתא ז"א דיחיד שכתב ס"ת לעצמו ואח"כ נאבדה פשיטא שצריך לכתוב לו ספר תורה אחרת ולכן נראה שאין להקדיש ס"ת אא"כ כותב לעצמו אחרת וכו' ועיין בספר בני יונה מהגאון מוהר"ר יונה לנד סופר שחולק עליו וכו' ועיין בספר פרדס דוד פרשת כי תצא שחולק גם כן על התורת חיים הנ"ל והוכיח מדברי הרמב"ם דיחיד שכתב ס"ת משלו ואח"כ נאבדה דיצא ואין צריך לכתוב אחרת.

ו. הג' רע"א לשו"ע (יו"ד שם) - משמע דמפשט פשיטא ליה להת"ח דאם יש לו ס"ת בשותפות דאינו יוצא בזה דהא כשמקדיש לצבור גם הוא שותף בו.

ז. רמב"ם (פ"ז הל' ס"ת ה"א) - מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה וכו', ואע"פ שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו, ואם כתבו בידו הרי הוא כאילו קבלה מהר סיני, ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו, וכל א המגיה ספר תורה ואפילו אות אחת הרי הוא כאילו כתבו כולו.

ח. רא"ש (שם) - לפי שהיה אצל הראשון באיסור ששהא בביתו ספר שאינו מוגה וזה שהכשירו לקרות בו כאילו כתבו.

ט. ס' החינוך (מ' תרי"ג) - ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים שהן חייבין בתלמוד תורה וכמו כן לכתוב אותה ולא הנקבות.

י. רמב"ם (פ"ג מלכים ה"א) - בעת שישב המלך על כסא מלכותו, כותב לו ספר תורה לעצמו יתר על הספר שהניחו לו אבותיו, ומגיהו מספר העזרה על פי בית דין של שבעים ואחד, אם לא הניחו לו אבותיו או שנאבד כותב שני ספרי תורה, אחד מניחו בבית גנזיו שהוא מצווה בו ככל אחד מישראל, והשני לא יזוז מלפניו. [כ"ט (שם) - ויש לתמוה על רבינו שנראה מדבריו שאם הניח לו אביו ס"ת אינו חייב לכתוב אלא ס"ת אחד והא אף ההדיוט אינו סומך על ס"ת שהניח לו אביו וא"כ המלך אע"פ שהניח לו אביו כמה ספרי תורה חייב לכתוב לו שני ספרי תורה וכן נראה מפשט דברי הגמרא. ויש לדחוק ולומר שרבינו מפרש דכי שני לא צריכא לשתני תורות הכי קאמר הא דקתני גבי מלך שלא יתגאה בשל אחרים דמשמע דבר זה מיוחד במלך היינו דוקא בס"ת שחייב המלך לכתוב נוסף על ההדיוט שלא יסמוך על של אביו אבל ס"ת שהוא חייב בו מדין ההדיוט סומך הוא על של אביו ואע"פ שהדיוט אינו סומך על של אביו הדיוט שאני שאם היה סומך על של אביו נמצא שלא היה כותב הוא ס"ת כלל אבל המלך אע"פ שיסמוך על של אביו בס"ת שחייב בו מדין הדיוט כיון שבס"ת שהוא חייב בו מדין מלך אינו סומך על של אביו הרי הוא כותב ס"ת וסגי בהכי].